

ก็ยังมีน้อยอยู่ เพราะคนมีความรู้ส่วนใหญ่ จะเป็นพาลชนกันไปเสียเกือบหมด ดังนั้นคำสอนที่แท้จริงของพระพุทธเจ้า จึงยังไม่ค่อยมีใคร ได้รู้จัก

สรุปคำสอนทั้งหมดของพระพุทธเจ้าไว้ในประโยคเดียว

เคยมีผู้ไปถามพระพุทธเจ้าว่า “คำสอนทั้งหมดของพระพุทธองค์นั้นสรุปได้ว่าอย่างไร?” ซึ่งพระองค์ทรงตรัสตอบว่า คำสอนทั้งหมดของพระองค์จะสรุปอยู่ที่ “ถึงทั้งหลายทั้งปวง ไม่ควรยึดถือว่าเป็นตัวตน (คำว่า อัตตา หมายถึงถึงตัวตนที่แท้จริง)” ซึ่งความหมายของประโยคนี้ก็คือ **ไม่ให้เรายึดถือ** (อุปาทาน แปลว่า ความยึดถือเอาไว้ด้วยความรักหรือความพึงพอใจ) **เอาร่างกายและจิตใจ ที่เราสมมติเรียกว่าเป็นตัวเรา-ของเรา** นี้ว่ามีเป็นตัวเรา-ของเราจริงๆ เพราะถ้าจิตโง่ไปยึดถือเข้าเมื่อใด จิตโง่นั้นก็จะเกิดความทุกข์ขึ้นมาทันที แต่ถ้าจิตนี้มีปัญญาและสมาธิ ก็จะไม่เกิดความยึดถือ และไม่เกิดความทุกข์ใดๆ ซึ่งนี่ก็คือการสรุปหลักอริยสัจ ๔ ที่สั้นที่สุดนั่นเอง

ประโยคที่สรุปนี้ คือคำสอนที่เป็นหัวใจของคำสอนทั้งหมด ของพระพุทธเจ้า หรือของพุทธศาสนา ดังนั้นถ้าใครสามารถเข้าใจประโยคนี้ได้อย่างถูกต้อง ก็เท่ากับว่า ได้รู้จักคำสอนทั้งหมดของพุทธศาสนาแล้ว ถ้าใครปฏิบัติได้เพียงเท่านี้ ก็เท่ากับได้ปฏิบัติตามคำสอนทั้งหมดของพุทธศาสนาแล้ว และถ้าใครได้รับผลเพียงเท่านี้ ก็เท่ากับได้รับผลทั้งหมดจากพุทธศาสนาแล้ว

อริยสัจ ๔ ความจริงอันประเสริฐ

อริยสัจ แปลว่า **ความจริงอันประเสริฐ** ซึ่งอริยสัจนี้เป็นคำสอนเรื่องความทุกข์ของจิตใจมนุษย์ ซึ่งความทุกข์นี้เป็นสิ่งที่น่าหวาดกลัวที่สุดของมนุษย์ทุกคน และอริยสัจ ๔ ของพระพุทธเจ้านี้เอง ที่เป็นคำสอนถึงวิธีการดับทุกข์ หรือการปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ของจิตใจมนุษย์ ดังนั้นจึงทำให้คำสอนนี้เป็นคำสอนที่มีคุณค่าหรือประโยชน์สูงสุด จึงได้เรียกคำสอนนี้ว่าอริยสัจ โดยอริยสัจนี้สรุปได้ ๔ ประการ คือ

เกิดตัวตนของมันขึ้นมา และมันก็ต้องเป็นสิ่งที่เที่ยง หรือไม่มีการดับหายไปเลยแม้แต่วินาทีเดียว

ทั้งหมดนี้คือความจริงของจิต ที่เราทุกคนก็รู้สึกได้จริง ซึ่งมันเป็นสิ่งยืนยันว่าจิตของเรานี้มันเป็นแค่เพียงสิ่งปรุงแต่งเท่านั้น มันไม่ใช่ตัวตนที่เที่ยงแท้ถาวร หรือเป็นตัวตนของเราจริงๆ ถึงแม้จิตใดจะยอมรับหรือไม่ยอมรับก็ตาม แต่มันก็ยังคงเป็นอนัตตาของมันอยู่วันยังค่ำ

มันไม่มีตัวเราอยู่จริง

เมื่อจิตเป็นอนัตตา ก็แสดงว่า ความรู้สึกที่จิตรู้สึกว่าเป็นตัวเรานี้ ก็เป็นอนัตตาด้วยเหมือนกัน คือมันก็หมายถึงความจริงว่า **ตัวเราไม่ได้มีอยู่จริง** คือเมื่อจิตมีและความทรงจำยังมีอยู่ จึงทำให้ความรู้สึกว่ามีตัวเราเกิดขึ้นมาได้ แต่เมื่อจิตไม่มี หรือความทรงจำไม่มี ก็จะทำให้ความรู้สึกตัวว่ามีตัวเราอยู่นี้ ไม่มีตามไปด้วย

เมื่อวิญญาณต้องอาศัยระบบประสาทของร่างกายที่ยังคืออยู่เพื่อเกิดขึ้น ดังนั้นเมื่อร่างกายตาย วิญญาณก็จะดับหายตามไปด้วย (หรือเกิดขึ้นมาได้) และข้อมูลของความทรงจำในสมองก็จะสูญหายไปด้วย ซึ่งเมื่อความจริงเป็นเช่นนี้แล้ว ก็จะทำให้คำถามที่เราอยากรู้กันมากกว่า **จิตหรือวิญญาณของคนที่ตายไปแล้วจะออกไปเกิดใหม่ได้หรือไม่? และเรื่องนรกใต้ดิน สวรรค์บนฟ้า รวมทั้งเรื่องเทวดา นางฟ้าและเทพเจ้าทั้งหลาย ที่เป็นสถานที่หรือตัวตนบุคคลตามความเชื่ออันมีจริงหรือไม่? เป็นต้นนั้น ไม่มีที่ตั้ง คือไม่อยู่ในฐานะที่จะเป็นไปได้เลย**

ถ้าใครยังเชื่อว่าจิตหรือวิญญาณ สามารถออกจากร่างที่ตายไปแล้ว เพื่อไปเกิดใหม่ได้ หรือยังเชื่อว่ามีเกิดใหม่ได้โดยมีวิชา หรือกิเลสตัณหา หรือกรรม ไปสร้างจิตหรือวิญญาณใหม่ขึ้นมาเพื่อมารับผลกรรมเก่าก็ตาม ก็แสดงว่ายังยึดติดอยู่ในความเชื่อเรื่องจิตหรือวิญญาณของเรานี้เป็นอัตตา ตามหลักคำสอนของศาสนาพราหมณ์ ที่ปลอมปนเข้ามาอยู่ในคำสอนของพระพุทธเจ้ามานานแล้ว ซึ่งผู้ที่ยังยึดติดในความเชื่อเช่นนี้อยู่ จะ